

PUSSING AV SOKKEL: *Lær det av mureren*

En pose ferdigblandet sementmørtel, vann og to forskjellige blandingsforhold. **Det er alt du trenger til en perfekt pusset sokkel.**

Sokkelen består av leca-blokker, men samme fremgangsmåte gjelder på andre materialer.

Prøveoppstillingen vår

Vi har laget en prøveoppstilling for å vise hvordan du pusser. En sokkel ligger nesten alltid trukket litt tilbake fra fasaden. Det simulerer vi med en betonghelle, som stikker et par centimeter utenfor kanten på begge sider av hjørnet. I tillegg er denne sokkelen bygget i vinkel, slik at vi også får demonstrert hvordan du pusser et utvendig hjørne.

MATERIALER

- Ferdigblandet pussmørtel (0-2 mm)

VERKTØY

- Blandevisp til bormaskinen
- Murskje
- Rettholt/rett bord
- Glattebrett/stålbrett
- Hardt pussebrett
- Plate eller bord til forskaling
- Betongstein eller noe annet tungt
- Hammer
- Kort vater

Heftelag

Slammemørtel, utkast, grunningslag, heftelag – kjært barn har mange navn. Men alle navnene beskriver et tynt lag mørtel, som "sprutes" på underlaget. Når det har herdet, skal det gi det endelige pusslaget et godt og sikkert feste mot underlaget.

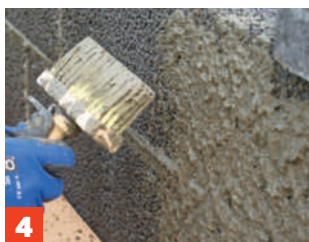
1 Hell vann og deretter mørtelblanding i et spann. Heftemørtelen skal ha 10-20 % mer vann enn angitt på posen.

2 Rør gjennom mørtelen med en blandevisp på en kraftig bormaskin. Denne blandingen krever 5 til 15 minutter. Juster evt. med vann – den skal være som en tynn grøt.

3 Mureren kaster mørtelen på sokkelen: Løft opp et lag mørtel på en murerskje, og send den tynne blandingen i retning av sokkelen med et håndleddkast. Det krever litt øvelse.

4 Et enklere alternativ: Dypp en hvittekost i mørtelblanding, og sprut med kosten, slik at blandingen sprutes på sokkelen.

5 La heftelaget herde til dagen etter. I regnvær skal sokkelen beskyttes mot vann. Ved varme og direkte solskinn, skal sokkelen dekket til med plast.

Pusslag

Pusslaget legges på med en murerskje eller trekkes på med et stålbrett. Ofte vil det være enklest å styre hvis du bruker skjeen til å fordele mørtelen. Deretter trekker du av overskuddet med en rettholt og glatter mørtelen med et stålbrett. Hvis du er høyrehendt, er det enklest å begynne i høyre side av sokkelen. Det gjør nemlig at du trekker mørtelen opp mot et område der det allerede er mørtel, og det er enklere å styre. Er du venstrehendt, starter du i venstre side. Mørtelen blir hard på et døgn. Men den oppnår full styrke først etter cirka 4 uker.

5 Med stålbrettet kan du rette og glatte mørtelen til en rimelig ensartet og jevn overflate. La mørtelen sette seg et par timer, til du kan pusse på den uten at du flytter på mørtelen.

3

Trekk på mørtelen med en murerskje. Mørtellaget kan gjerne være litt for tykt. Trekk på én meter om gangen.

4

Rett opp overflaten, og trekk av overskytende mørtel med en rettholt eller kanten av et bord. Etterfyll hvis det er større hull.

1

Bland mørtelen etter anvisningen på posen til en kremet, homogen konsistens. Rør godt i 5-15 minutter. Bland kun mørtel til 45 minutters arbeid om gangen.

2

Begynn med å tette grundig opp under kanten mot fasaden, der det kan være vanskelig å trekke sammen mørtelen med pussebrettet. Da blir det en helt tett overgang til fasaden.

6

Trekk overflaten sammen, og glatt pusslaget med små sirkelbevegelser med et hardt pussebrett til ønsket finish.

Tildekking

Du klarer ikke å pusse uten å søle. Heller ikke en murer klarer det. Sørg derfor for at det er dekket til, slik at mørtelen som havner andre steder enn på sokkelen ikke kliner og smitter av på for eksempel belegningsstein eller heller. Bruk et stykke dekkfilt eller en plate, som her, som kan følge pussens langs sokkelen. Da er det lett å plukke opp villfaren mørtel, slik at den kan gjenbrukes.

Utvendig hjørne

Utvendige hjørner krever en forskaling (et bord eller en plate) og litt tålmodighet, hvis hjørnet skal bli rett og skarpt. Før du begynner eller slutter mot hjørnet på den første siden, settes det opp en enkel forskaling på motsatt side av hjørnet. Forskalingen – her et platestykke – “limes” på sokkelen med et par mørtelkladder og rettes inn til den står loddrett, og slik at kanten passer med tykkelsen du vil ha på pusslaget. Forskalingen holdes på plass med en skråstilt betonghelle eller noe annet tungt.

5 På den andre siden: Hold opp et stålbrett eller en plate, slik at den fungerer på samme måte som platen til den første siden. Dermed kan du trekke på mørtelen og få et knivskarpt hjørne.

3

Bruk en betonghelle til å holde platen, hvis mørtelen ikke kan gjøre det alene. Puss den andre siden og vent til pussen blir fast.

4

Slå forsiktig vekk platen fra hjørnet, til den slipper. Nå er du klar til den andre siden.

1

Skjær til et bord eller en platebit, som passer med høyden på sokkelen. Trykk det fast i et par kladder mørtel på motsatt side av hjørnet.

2

Rett opp platen så den står loddrett, og tilpass slik at kanten passer med det laget mørtel du vil legge på sokkelen.

6

Glatt og puss til slutt forsiktig på samme måte som på den første siden, til du har et flott, rett og skarpt hjørne.

Verneutstyr

Betongstøv er ubehagelig for øyne og lunger og ikke særlig sunt. Beskytt lungene med en støvmaske og øynene med briller så lenge du har med den tørre betongblandingen å gjøre. Husk også hansker under pussearbeidet. Mørtelen er etsende.

Materialer

Sementbasert pussmørtel består av sand og sement. Det enkleste og beste er å kjøpe mørtelen i ferdige blandinger, som bare skal tilsettes vann. På den måten sikrer du et godt og rent produkt og et bra resultat, hvis du bare følger anvisningene på posen.

I motsetning til kalkbaserte mørtler, gir sementmørtler en hard og slitesterk overflate, som egner seg godt til robuste og harde underlag, som sokkelen på et hus. Samme type mørtel kan brukes til å pusse også andre steder, og den kan brukes som murmørtel.